

Становище

от

Проф. д-р *Ромео Александров Смилков*

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

за

Дисертационен труд на тема:

ФЛЕЙТОВИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В КАМЕРНАТА МУЗИКА ПРЕЗ ВЕКОВЕТЕ

Докторант: Лейля Бекири – Вула

НБУ, Департамент „Музика“

Флейтово изпълнителство и музикология

Професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство

Научна специалност Музика

Изпълнителска докторантура

Докторското изследване на Лейля Бекири – Вула е мотивирано от предизвикателствата, които камерното музициране инспирира у изпълнителя. Тази мотивираност, категорично заявена от докторанта, намира отражение в научния подход към изследването. На тази основа се формулира и основната цел на изследователската работа - предизвикателствата за флейтовия изпълнител в камерни формации от различни стилове и епохи. Тя подчинява и структурирането на текста, който, в рамките на общо 121 страници, обхваща: **въведение, програма, подробна програма, 7 глави, заключение, основни приноси на дисертацията, материали и библиография/референтни източници.**

В приложение се дават записи на **6** концерта (на шест различни камерни музикални формации) от общо **10** концерта в 3 страни (Република Северна Македония, България и Косово), като **5** (пет) от тях са премиери.

Докторант Лейля Бекири – Вула е изявен камерен изпълнител. Има значителни постижения като изпълнител и педагог. Тя е лауреат, носител на трета награда на 24-ти Международен конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята”, 22 април 2018 г., Национален музей „Земята и хората“, София, България, в категория камерна музика – флейта и кларинет. Сред по-важните ѝ изяви са: участието в майсторски клас Лято’2015 в Шато де Промено, Бургундия/Франция като **преподавател по флейта и дървени духови инструменти**; в Европейска лятна музикална академия ESMA в Прищина, Косово 2015 за камерна флейта; работата ѝ като национален координатор за Македония в EAS/„Европейска асоциация за училища” от 2016 г. и други.

Въведението на труда съдържа изложение на мотивите за избора на темата, методиката и целта на изследването. В подробното детайлно разглеждане на етапите, през които преминава приложението на използваните методи – (проучване, анализ, наблюдение) всъщност се съдържат задачите на изследването, въпреки че те не са конкретно дефинирани.

Програма и **Детайли за реализираната програма** съдържат сведения за рециталите с участието на докторанта Лейля Бекири като изпълнител – творбите, времето и мястото на провеждането им. На изложената програма на **шестте рецитала** се основава структурирането на текста от *Втора* до *Седма глава*, т. е., разглеждането на проблематиката, свързана с творбите от всеки рецитал формира тези основни структури на дисертационния труд. Така **Програма** би трябвало да се отнесе към поясното формулиране на предмета и обекта на изследване, без да се оформя като отделна структура, а да е част от **Въведение**. Също, препоръчително е

подробностите (*Детайли за реализираната програма*) да бъдат дадени в приложение.

В *Първа глава* се поставя основа на изследването с фокусиране върху два акцента: на първо място – флейтата и развитието ѝ през вековете от древността до „модерната флейта” в „модерните времена” и на второ – върху феномена камерна музика.

Във *Втора глава* се разглеждат творбите от първия рецитал - 3 пиеси от Гордън Левин, Оливър Труан и Андре Жоливе. Акцента на изследователското внимание върху дуета за флейта и кларинет на Оливър Труан докторатката аргументира с премиерата на творбата на Балканите и с ценния материал, съдържащ се в интервюто с композитора. При характеристиката на творбите, в контекста на изтъкнатото различие на стилове, музикални идеи и изисквания, се извеждат иновативни моменти, свързани със свободната импровизация (във втория дует), някои технически изисквания, проблеми на взаимодействието флейта – кларинет. Отделен акцент присъства и върху изпълнението на атонална музика.

Трета глава се отличава с градирането на аналитичния подход. Анализът на отделните творби (от Георг Филип Телеман, Лудвиг ван и Робърт Мушински) става основа на сравнителен анализ на флейтови дуети в различни стилове. Сравнителният анализ обхваща *9 категории*: 1. Стил; 2. Форма/Хармония (разглеждани във взаимовръзка); 3. Тембър; 4. Вибрато; 5. Темпо; 6. Интерпретация; 7. Техника; 8. Амбитус; 8. Динамика. Водещ фактор при разглеждането на конкретните творби и сравнителния анализ е опората върху личния изпълнителски опит.

Четвърта глава е посветена на две сонати за флейта и пиано: Соната „Ундина” оп. 167 на Карл Райнеке и Соната за флейта и пиано в D dur оп. 94 на Сергей Прокофиев. Изследователският подход следва логиката на движение от по-общ поглед – от исторически (биографични данни за композиторите) към подробен формален и хармоничен анализ на творбите.

Това е основа за компаративен анализ, в който се разглежда изпълнителската проблематика, свързана с: „1.Музикалното и техническо съотношение флейта – пиано; 2. Техническа трудност; 3. Изисквания на изпълнението; 4. Иновативни моменти; 5. Музикална идея/атмосфера и стил; 6. Прилики и разлики”.

В *Пета глава* специално се подчертава спецификата на камерната формация от трите инструмента - флейта, кларинет и фагот, с което се аргументира избора изследователските акценти върху *звук, тембър и вибрато*. Докторантката откроява изграденото върху албански национални мелодии Трио на композитора Башким Шеху като „най-специфично” от всички изпълнявани от нея творби в рамките на шестте рецитала. Освен на анализ, изследването тук се опира и на изказвания и коментари (интервюта) на композитори.

Шеста глава е посветена на най-голямата камерна формация, която присъства в дисертацията – квинтет. Изследователският подход тук е подобен на този в *Четвърта глава* – анализът е предшестван от биографични сведения за композиторите. Сред творбите е квинтетът на Ханс Хубер, премиерно представен с участието на докторант Лейля Бекири. Анализът на двата квинтета (определени като „предизвикателни за изпълнителите”) води до важни изводи, с ключово значение – „повратна точка за флейтата, свиреща в такава камерна формация”. Изведени са изпълнителски проблеми, свързани с партията на флейтата и вписването ѝ в камерния ансамбъл (напр. каденцата се определя като иновативен момент в този вид камерен ансамбъл), ролята на анализа в репетиционния процес, както и психологически аспекти – влиянието на върху изпълнителя на участието в по-голям по състав камерен ансамбъл и други.

В *Седма (последна) глава* се разглежда проблематика, свързана с камерни формации, при които флейтата е в комбинация със струнни инструменти. Чрез анализа на Квартет за флейта и струнни инструменти от

В. А. Моцарт (К. 285) се изтъква различието на изпълнителските проблеми, обусловени от съчетанието на флейтата с инструменти от друга група (по отношение на тембър, звук, динамика, вибрато, артикулация и пр.) както и по отношение на ансамбловостта.

В *Заключение* се обобщава съдържанието на труда. Изведени са основните аспекти на изследваните интерпретационни проблеми, свързани с целта - предизвикателства за флейтата като духов инструмент (10 аспекта: 1. Формален анализ; 2. Хармоничен анализ; 3. Интонация; 4. Динамика; 5. Тембър; 6. Вибрато; 7. Технически изисквания; 8. Темпо; 9. Музикална нотация и 10. Опит на изпълнителя). Формулираните *основни приноси* експлицират стойността на дисертационния труд. Сред тях се открояват представените за пръв път анализи (дуета за флейта и кларинет „The Chase“ от Оливър Траут, 1996 г.), интервюта с композитори, потвърждаването на хипотезата за различията и общите характеристики в различните стилове и камерни ансамбли с флейта и др.

Библиографията, върху която се опира изследването включва два основни раздела: книги (47) и източници от Интернет 17 (общо 64). Впечатлява богатият илюстративен материал, приложен в дисертацията.

Радващо е, че докторант Лейля Бекири – Вула осъществява **6** (шест) публикации по темата на дисертацията: в периодични издания, сборници от научни форуми в България, Македония Италия, Турция, и др.

Ще гласувам положително - „**ЗА**”
присъждане на научна и образователна степен
„**Доктор по музикознание и музикално изкуство**”

на *Лейля Бекири – Вула*

април 2019 г.

проф. д-р Ромео Смилков - пианист